

- az Ellátó Központ rugalmasabb reagálása, operatív beavatkozása a csapatok ellátási problémáiba;
- az adminisztratív feladatok további csökkentése, egyszerűsítése.

Az ötnapos munkahét bevezetésének első éve az üzemanyagszolgálat szempontjából is sok – előre nem prognosztizálható, talán ma még be nem határolható, – részlet problémát produkálhat. Szolgálatunknak kötelessége erre felkészülni, gyűjteni a tapasztalatokat, amelyeket a kiképzések, beszámolók során az eddig bevált jó gyakorlatnak megfelelően vitattunk meg, keresve a közös megoldás további helyes módszereit.

Ötnapos munkahétre történő áttérés tennivalói a csapat élelmezési szolgálatában

Pály István ezredes

Az utóbbi hetekben az érdeklődés középpontjába került az ötnapos munkahét bevezetésének közelgő megvalósulása. Egyre többet hallunk róla a hírközlő eszközökben, egymás közötti beszélgetések során és ami meghatározó, egyre több hivatalos intézkedés lát napvilágot, amely a népgazdaság egyes területeinek konkrét, az áttéréssel kapcsolatos szabályozóit tartalmazza. Jelenleg kidolgozás alatt áll a Magyar Néphadsereg hivatásos, továbbszolgáló és polgári állománya ötnapos munkahétre történő áttérését szabályozó HM Utasítás (lehetséges, hogy a cikk megjelenéséig kiadásra is kerül).

A párt életszínvonal politikájával összhangban a gazdasági lehetőségek függvényében az MSZMP XII. kongresszusa határozata fogalmazta meg először, hogy „A törvényes munkaidő jobb kihasználásával, a munka szervezethezességének javításával meg kell teremteni annak a feltételeit, hogy a hatodik öt éves terv időszakában a bérből és fizetésből élőknel a jelenlegi munkaidő-alap csökkenése nélkül át lehessen térni az ötnapos munkahétre”. A határozat szellemében született meg a Minisztertanács döntése, amely az ötnapos munkahét bevezetését 1981. július 1-től folyamatosan lehetővé tette.

Mindezek után jogosan felvetődhet a kérdés, miért kell foglalkozni egy olyan témával, amelyet párthatározat, minisztertanácsi határozat, miniszteri utasítás szabályoz. Véleményem szerint elsősorban azért, mert sokakat foglalkoztat és mindenkit konkrétan érint; másodsorban – és ez már szakmai probléma is – azért, mert másként érvényesül egy olyan szolgálatban, mint az élelmezési, ahol szabadszombaton, heti pihenőnapon és munkaszüneti napon is biztosítani kell a személyi állomány ellátását, mint egyéb területeken; harmadsorban, mert az ötnapos munkahét felszínre hoz egy sor olyan, jelenleg is már részben meglévő problémát, amely megoldására metodikát, javaslatot kell adni és negyedszer, mert a helyes szemlélet, az egységes vezetés kialakítását a zökkenőmentes áttérés objektíve megkívánja.

Mielőtt részletesen vizsgálánánk a kérdést, szeretném leszögezni, hogy véleményem szerint az új munkarendre történő áttérésnek objektív és szubjektív

feltételei alapvetően biztosítottak. A helyi lehetőségek és a szolgálat működésében meglévő tartalékok kiaknázása biztosíték az áttérés problémamentes megoldására. Ezeket a lehetőségeket azonban a jelenleginél aktívabban, célirányosabban és a helyi lehetőségekhez igazodva konkrétan kell felhasználni. Szakítani szükséges a jelenleg sok helyen eluralkodott hibás, a közösségi érdeket háttérbe szorító nézetekkel. Elsődleges szempont legyen továbbra is, hogy a katonai szervezetek mindenkor legyenek készek az alaprendletésből fakadó feladataik végrehajtására, a harcckészültségi követelmények teljesítésére, a szolgálat pedig az ehhez igazodó étellemezési ellátásra. Alapelvárás továbbá, hogy a munkarend módosítás létszámnövekedéssel a szolgálatban alapvetően nem járhat.

Melyek tehát a szolgálat azon területei, amelyekre *kiemelt figyelmet kell fordítani és milyen reális megoldási lehetőségek vannak?*

1) A szolgálat vezetésének az ellátási feladatok helyi megszervezésével biztosítani kell a legénységi konyhák folyamatos üzemeltetését, ezen belül a „váltásvezető főszakácsok” és a beosztott szakácsok két műszakban történő foglalkoztatottságának megszervezését. A jelenlegi gyakorlat szerint a szakácsállomány két műszakos munkájának megszervezése formális.

Az esetek nagy többségében a szakácsállomány napi 10–12 órán keresztül dolgozik a konyhán. Ez egyrészt szervezetlenségből, másrészt objektív okokból – kisalegységeknél a 2–3 fős szakácslétszámból – adódik, harmadsorban azokon a helyeken, ahol biztosított a két váltás személyi feltételei ott sem fordítanak gondot a műszakonkénti szervezetszerű foglalkoztatásra, a kiképzések, szabadfoglalkozások – műszakhoz igazodó – megszervezésére és biztosítására.

Az ötnapos munkahét bevezetése a vezetési-irányítási folyamatokban fennakadást nem eredményezhet, ezért a váltásvezető főszakácsok, beosztott szakácsok (konyhai kisegítők) munkájának összehangolására kiemelt figyelmet kell fordítani. A konyhán folyó munkák, az ételkiosztás szervezése indokolja – elsősorban szombaton, amikor az egység sorállományának nagy része még a laktanyában tartózkodik – a hivatásos, vagy polgári főszakács jelenlétét.

A szombaton bentlevő hivatásos, továbbszolgáló, polgári állomány részére a szabadnapot a következő héten lehetőleg a heti pihenőnapot követő napon, de legfeljebb 30 napon belül minden körülmények között biztosítsuk.

2) A konyhák részére szombaton, a heti pihenőnapokon és munkaszüneti napokon szükséges élelmiszereket a konyha kézraktárából kell kiadni. Megfelelő kézraktár hiányában az élelmiszer kiadásához a raktárvezető (raktáros) katonákat is két műszakban kell beosztani és benntartózkodásukat biztosítani.

A több napra kiadott élelmiszerek megóvása, valamint a szabadnapokon történő indokolatlan igénybevétel elkerülése céljából elsősorban a biztonságos őrzés, a tárolás tárgyi feltételeinek: az anyagok zárt raktárban tartásának és személyhez kötésének megteremtésére kell a figyelmet fordítani. Ehhez a konyhán kialakított kézi raktár megléte és berendezése (megfelelő hűtő- tárolóhelyek) és biztonságos zárása szükséges, amennyiben ezek a feltételek, valamint az étellemezés-higiéniai rendszabályok nem biztosíthatók, a napi anyagvételezést kell fenntartani és annak személyi feltételeit biztosítani.

3) Mint ahogyan azt már az előzőekben kifejtettem, az ötnapos munkahét bevezetésének alapfeltételei adóttak. Az eddigi szabadszombatokon, heti pihenő- és munkaszüneti napokon is kötelező volt a személyi állományról való minden

oldalú gondoskodás, az ételmezési ellátásuk a helyi igényeknek, a feladatoknak megfelelő kultúrált megszervezése és biztosítása. Azoknál a katonai szervezeteknél, ahol eddig is érvényt szereztek a Szolgálati Szabályzat 358. és 377. pontjaiban előírtaknak, s az egységügyeletes, illetőleg a konyhaügyeletes kötelessége teljesítésére felkészült, megkövetelte a napirend betartását, irányította és ellenőrizte az egység életét, a konyhán és étkezdén folyó munkát, ott nem voltak szabálytalanságok, a katonák ellátását illetéktelenek nem csorbították meg. Az ötnapos munkahét bevezetésével máiginkább hangsúlyt kell hogy kapjon különösen a két szolgálat személyeinek kijelölése és felkészítése. (A 047/1977. MNHF számú Utasítás 3–4. pontokban előírtakat újból oktatás tárgyává kell tenni).

4) A folyamatos tevékenység biztosításához a szombaton, heti pihenő- és munkaszüneti napokon berendelt hivatásos, továbbszolgáló és polgári alkalmazott állomány részére *előre bejelentett igény szerint* az ellátást térítés ellenében biztosítani kell. Az étel elkészítését és kiszolgáltatását az érintett katonai szervezetek parancsnokai (vezetői) *az energia és a munkaerő takarékoság figyelembevételével*:

- a tisztí étkezde csökkentett állományú üzemeltetésével;
- a sorállomány konyhájáról biztosított készételnek a Csapathadtáp Szabályzat VI. rész 774–780. pontjai szerinti biztosítással, tisztí étkezdén történő felszolgálásával szervezzék.

5) A személyi állomány érdekeinek figyelembevételével a katonai szervezetek parancsnokai vizsgálják meg a laktanyai vegyesboltok üzemeltetési, nyilvántartási rendjét. Amennyiben igény jelentkezik, kezdeményezzék az üzemeltető vállalatnál (szövetkezetnél) az új munkarendnek megfelelő üzemeltetési nyilvántartási rend kialakítását, a szerződések módosítását. A vegyesboltok nyitvatartási idejének módosításához a jogi alapot a Belkereskedelmi Minisztérium IX/1981/19. sz. irányelve biztosítja, amely a minisztérium felügyelete alá tartozó szervezeteknél az ötnapos munkahét bevezetését szabályozza. Az irányelv értelmében az intézmények területén működő egységeknél a befogadó szerv munkaidőjéhez, illetőleg munkaidő beosztásához igazodva kell kialakítani az új munkarendet.

Véleményem szerint az előzőekben vázoltak azok a fő területek, amelyekre megkülönböztetett figyelmet kell fordítani, nem állítva ezzel azt, hogy nincs és nem lehet olyan területe az ételmezési szolgálatnak, amely nem jelentkezhet megoldandó feladatként. Gondolok itt többek között a tábori technikai eszközök, a konyha- és étkezde szombati karbantartó napokon történő karbantartásra, a polgári szállító vállalatok anyagszállításainak fogadására stb., amelyekre azonban helyileg az igényeknek és a lehetőségeknek függvényében külön-külön kell intézkedni, a tevékenységek irányítására és felügyeletére a legszükségesebb számban alparancsnokokat kell kijelölni a hivatásos, továbbszolgáló és tartalékos tisztckből, tiszthelyettesekből, esetleg polgári alkalmazottakból.

Egy figyelemfelkeltő cikknek – mint a jelenlegi is – nem feladata, hogy minden területre kiterjedő és részletes megoldási lehetőségeket ismertessen. Jelenleg sem válnálkozhattam ilyenre, a felvetett néhány gondolatot elősorban a csapatok, sorállománnyal rendelkező intézetek részére szántam. Nem érint olyan jelentős szervezési és létszám problémákat magába foglaló területeket, mint az egészségügyi intézetek, üdülők. E szervezeteknél az új munkarendre történő áttérést csak helyi szervezéssel megoldani nem lehetséges, központi beavatkozás,

létszám- és anyagi feltételek biztosítása szükséges. Az indokokat nem szükséges részletezni, a kórházakban, szanatóriumokban a betegélelmezés folyamatosságának, az üdülőkben a beutaltak ellátásának (nem beszélve a várható igény növekedéséről) szintje a hétvégeken sem csökkenhet, sőt az elvárás még nagyobb. Ezért ezen szervezetek részére az elmondottak csak részben adaptálhatók.

Összefoglalva az ötnapos munkahét néphadseregben történő bevezetése egy sor szervezési és munkastílusbeli változást igényel, amelyhez igyekezett jelen cikk is segítséget nyújtani. Befejezésül is hangoztatva, hogy a megoldás a helyi lehetőségek, tartalékok kihasználásában rejlik és ebben az esetben a megnövekedett szabad idő lehetőséget nyújt a kultúrált szórakozáshoz és pihenéshez, az érintett állomány egészségének megóvásához, teljesítőképességének fenntartásához.

A gyógyító-megelőző ellátás néhány szervezési kérdése az új munkarend függvényében

Dr. Varga István orvos alezredes

Pártunk XII. Kongresszusának döntése alapján a Minisztertanács 1013/81. számú határozata lehetővé tette, hogy az eddigi – tényleges munkaidő-csökkenéssel megvalósított – kéthetenkénti ötnapos munkahetet a társadalmi tevékenység minden területén minden héten ötnapos munkahét váltsa fel. Alapvetően ez azt jelenti, hogy változatlan munkaidőalap mellett a hétvégi (vasárnapi) munkaszüneti naphoz még egy ún. szabadnap járul és így hazánkban általánossá válik az ötnapos munkahét rendszere. Az ötnapos munkahétre történő áttérés általános követelményeként kormányzatunk *az alábbiakat határozta meg:*

1. A társadalmi termelés és szolgáltatás színvonala nem csökkenhet.
2. Az áttérést lényegében változatlan munkaidőalap mellett, önerőből lehet megvalósítani.
3. A munkaközi szünet (ebédidő) a törvényes munkaidőbe nem számítható be.
4. A heti törvényes munkaidő (munkaközi szünet nélkül) általában 42 óra, illetve két- és három műszakos munkakörökben 40 órában is megállapítható.

A fenti követelmények figyelembevételével az *ötnapos munkahétre történő áttérés alapvetően az eddigi munkarend módosítását, azaz döntően szervezési feladatok előkészítését és végrehajtását jelenti.*

Az új munkarend kialakítása ágazonként eltérő, sajátos szervezési tevékenységet igényel.

Az egészségügyi ellátással szemben támasztott legfontosabb követelmény, hogy napszaktól függetlenül – a nap 24 órájában – azaz a nappali teljes műszak befejezése után is az ellátás valamennyi szakmai szintje (az alapellátástól a szakosított intézeti ellátásig) – szakmailag indokolt mértékben – hozzáférhető legyen, továbbá a fekvőbetegek ellátása folyamatosan – 3 műszakban – történjen.